

beeld: Taco van der Eb, HH

Monitor brengt drugsgelateerde gezondheidsincidenten in kaart

Combinaties van drugs vaak het ergst

N. Vogels,
wetenschappelijk medewerker
drugmonitoring, Trimbos-
instituut

Correspondentieadres:
nvogels@trimbos.nl;
c.c.: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling
gemeld.

Door gebruik van drugs zoals GHB en XTC komen mensen regelmatig in gezondheidsproblemen. Incidenten komen vooral voor bij jonge mannen. Een monitor van het Trimbos-instituut houdt de trends bij voor hulpverleners en beleidsmakers.

Sinds 2009 houdt het Trimbos-instituut, in opdracht van het ministerie van VWS, actuele gegevens bij over aard en omvang van acute gezondheidsincidenten die samenhangen met het gebruik van alle (illegale) drugs in Nederland.¹ Deze zogeheten Monitor Drugsincidenten verzamelt informatie voor deskundigheidsbevordering van hulpverleners,

bijvoorbeeld over nieuwe drugs, vervuilingen en de risico's daarvan, en over het herkennen en behandelen van drugsincidenten. Daarnaast is de kennis bruikbaar als onderbouwing van het (landelijk) beleid. Zodra de gegevens wijzen op een acuut risico voor de volksgezondheid worden gerichte waarschuwingsacties opgezet. De monitor is een aanvulling op een

ander landelijk monitoringproject, het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) dat de samenstelling van drugs op de Nederlandse markt volgt.

Trends

Vanuit diverse medische hoeken, zoals SEH-afdelingen van ziekenhuizen, ambulance-diensten, politieartsen en EHBO-posten op grote dance-events, worden in een aantal vaste peilstations in Nederland op continue basis anonieme gegevens verzameld. Deze verschillende bronnen

melden over het algemeen andersoortige incidenten, waardoor een vollediger beeld van de trends in drugsgerelateerde incidenten ontstaat.

Bij 16 procent van de incidenten werd meer dan één drug gebruikt

De gegevens bevatten onder andere informatie over de gebruikte drug(s), de eventuele combinatie met alcohol, de mate van intoxicatie, het type incident, en de setting waarin het incident plaatsvond.²

Buiten de vaste peilstations kan iedereen werkzaam in de gezondheidszorg acute drugsincidenten melden via www.drugsincidenten.nl.

Ernstige intoxicaties

De monitor laat zien dat drugsincidenten het meest voorkomen bij jongvolwassen mannen. Bij alle gemelde drugsincidenten zijn cannabis, XTC, GHB en cocaïne de meest gerapporteerde middelen. De mate waarin de patiënt onder invloed is, wordt in de meeste gemelde incidenten als 'licht' beoordeeld.

De intoxicaties onder invloed van XTC en cannabis vallen veelal binnen deze categorie. Bij de ernstige intoxicaties zijn de drugs GHB, cocaïne en heroïne vaker betrokken of een combinatie van meerdere drugs tegelijk. GHB valt met name op vanwege het grote aantal incidenten ten opzichte van het beperkte gebruik in de algemene bevolking.³ Het gebruik van XTC ligt bijvoorbeeld een stuk hoger dan het gebruik van GHB, maar het aantal gemelde incidenten is ongeveer gelijk. Verder zijn de intoxicaties onder invloed van GHB vaak relatief ernstig van aard, met ziekenhuisopname tot gevolg.

In de tabel zijn van een aantal veelgebruikte drugs de symptomen bij intoxicatie en de bijbehorende behandeling samengevat.

Kenmerken			
	lichte intoxicatie	ernstige intoxicatie	behandeling
cannabis	paniek, controleverlies, tachycardie, acute hypotensie	paniek, psychose, depersonalisatie	meestal volstaat geruststelling, eventueel benzodiazepine
XTC (en amfetamine)	wijde pupillen, tachycardie, droge mond, bruxisme, onderdrukking slaap en eetlust	hyperthermie, agitatie, paniek, psychose, hartritestoornissen	symptoombestrijding (o.a. afkoeling, β -blokker, diazepam, haloperidol)
GHB	misselijkheid, braken, hoofdpijn, verlaagde spierspanning	reversibel coma ('out' gaan), incontinentie, ademhalingsdepressie	monitoring tijdens opname
cocaïne	wijde pupillen, agitatie, angst, achterdocht, agressie, tachycardie, hartkloppingen	psychose, verwardheid, spierzwakte, insult, pijn op de borst, hartritestoornissen	symptoombestrijding (o.a. afkoeling, diazepam, β -blokker, bicarbonaat)*
heroïne	apathie, bradycardie, nauwe pupillen, misselijkheid	ademdepressie, coma	beademing, naloxon

Symptomen van intoxicatie en behandeling per type drug.⁴
 * β -blokkers, labetalol en antipsychotica moeten worden vermeden

SAMENVATTING

- De Monitor Drugsincidenten verzamelt gegevens over (de risico's van) drugs en druggebruik in Nederland.
- Dit is nuttige informatie voor onder andere hulpverleners, die met gezondheidsincidenten te maken kunnen krijgen.
- Cannabis, XTC, GHB en cocaïne zijn de meest gerapporteerde middelen.
- In 16 procent van de incidenten is een combinatie van drugs gebruikt, wat extra hoge risico's met zich meebrengt.

beeld: Floris Leeuwenberg/TCS, HH

Casus

Een bezorgde huisgenoot doet melding van een vriend die zich erg vreemd gedraagt. Tijdens het huisbezoek aan een studentenwoning treft u een ogenschijnlijk slapende jongeman aan. Hij ligt in een wat onnatuurlijke houding. Zijn ademhaling is rustig. Wel heeft hij een bleke gelaatskleur en voelt hij klam aan. Op een stevige pijnprikkel reageert hij nauwelijks. Volgens zijn huisgenoot heeft hij alcohol gedronken en gebruikt hij regelmatig GHB. Van het ene op het andere moment gedroeg hij zich vreemd en was afwisselend rustig/slaperig en dan weer agressief. Een andere huisgenoot laat ook nog vallen dat hij deze avond wellicht GBL heeft genomen. De snelle standaardcontroles laten zien dat patiënt ABC-stabiel is. Zijn glucose is goed en de EMV-score is 2-4-1.

U heeft gehoord dat GHB onder gebruikers bekendstaat als een onschuldig middel. Maar nu u deze niet-aanspreekbare patiënt hebt aangetroffen, vraagt u zich af of dit wel zo is. U laat een ambulance komen om de patiënt naar het ziekenhuis te vervoeren.

Combinatiegebruik

Bij 16 procent van alle gemelde incidenten werd het gebruik van meer dan één drug gerapporteerd. In ongeveer de helft van de incidenten was sprake van drugs én alcohol. Het combineren van meerdere middelen tegelijk leidt tot een (extra) onvoorspelbaar effect. De afzonderlijke middelen beïnvloeden elkaars effect en kunnen additief, antagonistisch of synergistisch werken. Zo versterken alcohol en GHB elkaars dempende effect, waardoor een zeer geringe dosis GHB al tot een overdosis en een reversibel coma kan leiden.

Bij de gerapporteerde incidenten met cocaïne kwam gecombineerd gebruik met alcohol het

meest voor. Deze combinatie werkt vaak agressiviteit in de hand vanwege de stimulerende werking van cocaïne en de ontremmende werking van alcohol. De combinatie is met name extra belastend voor het hart, omdat zowel cocaïne als alcohol de hartslag verhoogt. Ook leidt de combinatie tot de vorming van cocaethyleen, dat eveneens tot tachycardie kan leiden.

Cocaïne en cocaethyleen werken daarnaast ook vaatvernauwend. Dit alles kan ritmestoornissen en acute myocardischemie tot gevolg hebben.

Ga naar dit artikel op www.medischcontact.nl voor de referenties en links naar artikelen, boeken en sites over druggebruik.

Referenties

1. Lichte intoxicatie: goed aanspreekbaar, gebruik merkbaar. Matig: onvoldoende aanspreekbaar, wel duidelijk onder invloed. Ernstig: niet aanspreekbaar, eventueel in combinatie met: (sub)comateus, wild/door 't lint/agressief, gestoorde vitale parameters (zoals hartslag, bloeddruk en ademhalingsfrequentie).
2. Vogels N. Monitor drugsincidenten Factsheet 2009. Utrecht: Trimbos-instituut; 2010.
3. Van Laar M, Cruts AAN, Van Ooyen-Houben MMJ, Meijer RF, Brunt T. Nationale Drug Monitor: jaarbericht 2009. Utrecht: Trimbos-instituut; 2010.
4. De Paepe P, Van Sassenbroeck D, Calle P en Buylart W. De klinisch-toxicologische aspecten van frequent gebruikte drugs. Uit: Pillen, poeders, planten, paddenstoelen en partydrugs, 31-56.